

УДК: 338.48:316.32(100)-043.2(045)

THE INFLUENCE OF GLOBALIZATION PROCESSES ON THE DEVELOPMENT OF THE TOURISM INDUSTRY

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

Lytvyn O. V. / Литвин О. В.,

*Ph.D, Senior Lecturer / доктор філософії, старший викладач*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2616-468X>*Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,**Uman, Sadova, 2, 20300**Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,**Умань, вул. Садова, 2, 20300*

Анотація. В статті розглянуто вплив глобалізаційних процесів на розвиток туристичної індустрії. Зокрема розглянуто найбільш вагомні фактори впливу на туристичний сектор, серед яких глобалізаційні процеси займають одну із ключових позицій у розвитку туризму. Розвиток світового господарства, на сучасному етапі, характеризується домінуванням сфери послуг як у структурі національного виробництва більшості країн світу, так і в системі міжнародних економічних відносин. Вплив глобалізаційних процесів пов'язаний з розширенням внесків туристичного сектору в платіжний баланс країни, зростання відсотка зайнятості населення, сприянням диверсифікації економіки, раціональному використанню рекреаційних ресурсів. Визначено, що усі глобалізаційні фактори доцільно об'єднати в екологічні, економічні, культурні, соціальні, демографічні та інноваційні. Вони сприяють створенню конкурентоспроможного туристичного продукту та максимальному задоволенню потреб споживача.

Ключові слова. туристична індустрія, туристичний сектор, глобалізаційні процеси, наслідки глобалізації, глобалізація.

Вступ.

Вплив глобалізаційних процесів на розвиток туристичної індустрії визначається змінами, які відбуваються у світовій економіці та зростанням конкуренції на міжнародному ринку туристичних послуг. Глобалізація стимулює зростання міжнародних зв'язків, зміну споживацьких можливостей і потреб та підвищення конкуренції між суб'єктами туристичного бізнесу в різних країнах. Туризм тісно пов'язаний з розвитком і науково-технічним прогресом, тому є ключовим стимулом соціально-економічного прогресу.

Розвиток міжнародного ринку послуг є одним із проявів глобалізації. Він охоплює значний сектор світової економіки. Під впливом розгортання процесів інтеграції та глобалізації, що відбуваються в сучасному світовому господарстві, ця тенденція стала характерною для більшості країн світу. Як показує практика, сфера послуг є однією з найважливіших і швидкозростаючих складових світової економіки.

Основний текст.

Туристична галузь становить складний міжгалузевий комплекс, що не обмежується розвитком окремого регіону або країни. У процесі еволюції та впливу різних груп факторів туризм уже давно набув ознак міжнародного. Серед згаданих найбільш визначальними є: перетин державного кордону та митні формальності; використання різних видів транспорту як засобу

переміщення; взаємодія з іншою культурою, що означає переміщення в іншу країну та знайомство з її мовою, культурою, традиціями, релігією; при цьому подорож залежить від мети візиту в іншу країну, страхові та валютні операції.

Туристична індустрія є невід'ємною складовою та важливим компонентом світової економіки, задовольняючи макро- та мікроекономічні інтереси, які досить складно поєднати. Зростання та розширення туристичних потоків між країнами забезпечує розвиток економічних, політичних і соціальних відносин, відбувається культурне взаємозбагачення [4, с. 101].

Міжнародний туризм характеризується складною системою, що об'єднує економічний та організаційний механізм взаємодії. Організаційний механізм варто розглядати як сукупність умов та чинників, які забезпечують найбільший вплив на розвиток туристичного сектору.

Основними умовами формування організаційного механізму можна вважати:

1) стан політико-правового забезпечення, що включає законодавчо-правові норми, забезпечення збереження та охорони навколишнього середовища на державному рівні, розвиток системи охорони здоров'я та безпеки життєдіяльності, затверджені на державному рівні пріоритетні напрями розвитку міжнародного туризму;

2) оцінку бізнес-середовища та туристичної інфраструктури, що передбачає створення комфортних умов для забезпечення ефективного розвитку транспортної, інформаційно-комунікаційної та туристичної інфраструктури і може впливати на формування цінової політики та створення конкурентних переваг;

3) ресурсний потенціал, який є визначальною умовою для формування туристичного продукту і приваблення міжнародного туриста. Наявність природних ресурсів у взаємозв'язку із висококваліфікованими трудовими ресурсами забезпечує можливість зайняття кращих конкурентних позицій на міжнародному ринку туристичних послуг.

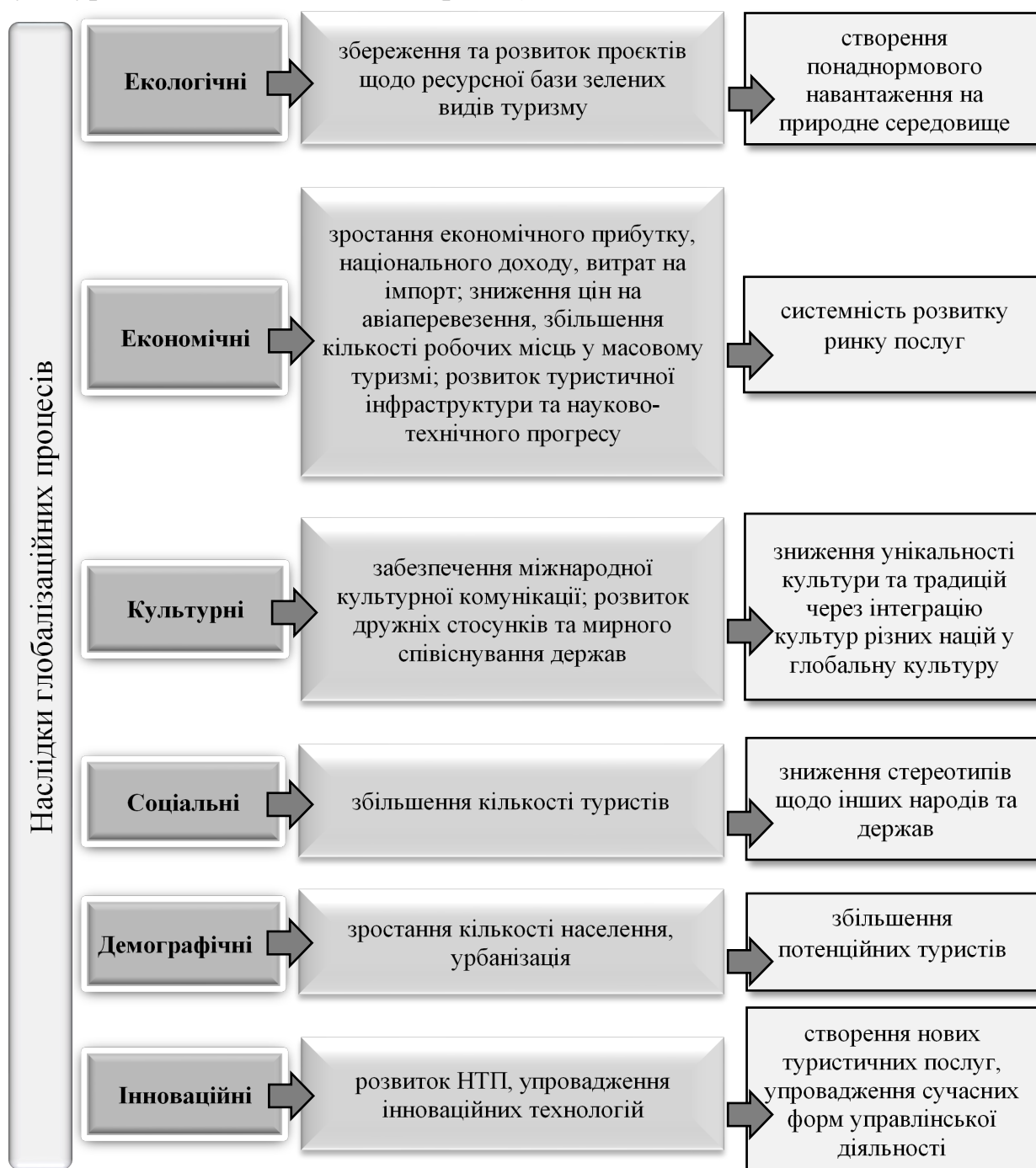
У даний час розвиток глобалізації залежить не від волі та інтересів окремих країн, а й від міжнародних організацій, впливової міжнародної фінансово-економічної бюрократії, чиї рішення все частіше є не тільки де-факто, а й де-юре обов'язковими для номінально суверенних держав. Глобалізація отримує, таким чином, інституційно свідомо спрямоване оформлення. Провідні міжнародні економічні організації перетворюються в центри формування інституційно-правового каркасу світового економічного порядку, їх діяльність все більше взаємопов'язана, ідеологічне забезпечення здійснюється міжнародними групами засобів масової інформації [3, с. 52].

Серед усіх факторів впливу найбільш вагомими є глобалізаційні фактори, які доцільно об'єднати в екологічні, економічні, культурні, соціальні, демографічні та інноваційні.

Глобалізаційні процеси дозволяють доповнювати та змінювати підходи до організації та надання туристичних послуг як внутрішнім, так і міжнародним туристам, водночас сприяють створенню конкурентоспроможного національного туристичного продукту на міжнародному ринку туристичних

послуг. Глобалізаційні процеси у сфері туризму мають екологічні, економічні, культурні та соціальні наслідки (рис. 1).

Рис. 1. Наслідки глобалізації в туристичній індустрії

Джерело: розроблено автором на основі [2].

Екологічні наслідки глобалізаційних процесів пов'язані із розробкою заходів, спрямованих на розвиток екологічних видів туризму з мінімальним понаднормовим використанням природних ресурсів з можливістю глобального регулювання та впливу на екологічну ситуацію окремої держави.

Вплив економічних наслідків проявляється у зростанні прибутків на рівні держави, зниженні вартості на деякі туристичні послуги, зростанні зайнятості населення у масовому туризмі, розвитку інфраструктури та формує системність

розвитку міжнародного туризму.

Забезпечення налагодження міжнародної культурної комунікації та мирного співіснування держав є культурним наслідком глобалізації, що призводить до зниження унікальності культури, традицій через міжнародну інтеграцію в глобальну культуру.

Соціальний чинник призводить до зростання кількості туристів за рахунок зниження стереотипів щодо інших держав та народів, підвищення рівня мобільності трудового потенціалу, збільшення обсягу інформаційного забезпечення та звуження особистісних комунікаційних каналів.

Вплив глобалізаційних процесів на міжнародний туризм у світі зростає, що пов'язано з розширенням внесків міжнародного туризму в платіжний баланс країни, забезпеченням зайнятості населення, сприянням диверсифікації економіки, а також з раціональним використанням рекреаційних ресурсів [7]. Таким чином, можна зробити висновок, що глобалізація в загальному має позитивний вплив на розвиток туризму в певних його проявах.

Однак глобалізація також створює виклики для туристичних підприємств. Конкуренція з боку інших міжнародних гравців може бути суворою, і для збереження конкурентоспроможності необхідно активно застосовувати стратегії маркетингу, вдосконалювати якість послуг та забезпечувати інноваційний підхід. Розробка та впровадження інноваційних технологій в діяльність туристичних підприємств дозволить підвищити їх ефективність та конкурентоспроможність. Підтримка уряду і створення сприятливих умов для розвитку туристичної галузі є важливим аспектом забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Запровадження спеціальних програм підтримки, знижок на податки, спрощення процедур візового режиму може сприяти залученню більшої кількості туристів та підтримці внутрішнього туризму [5, с. 141].

На думку А. Романової, «саме політичне становище в країні визначає всі інші динамічні чинники. Кризи, політична нестабільність, мілітаризація економіки, посилення туристичних формальностей, зміни курсу валюти – це наслідки політики, які негативно впливають на туризм і на імідж держави. Неспроможність держави закінчити або тримати під контролем бойові дії на її території негативно змінює імідж країни, а відсутність стратегії держави у сфері створення позитивного туристичного іміджу країни перешкоджає розвитку в'їзного туризму» [6].

Політичне та правове середовище функціонування туристичної галузі передбачає створення сприятливих умов для ведення бізнесу у сфері міжнародного туризму, з урахуванням чинних міжнародних норм, прикордонних, митних та візових формальностей. У сфері правових питань посилена роль держави полягає у підвищенні безпеки туристів під час дестабілізаційних політичних ситуацій, при виникненні військових конфліктів, стихійних лих, зростанні терористичних загроз.

Соціальні фактори відображають рівень добробуту населення, збільшення оплачуваних відпусток та скорочення тривалості робочого часу, зростання доходу на кожного працюючого члена сім'ї, скорочення імміграційних

обмежень, скорочення пенсійного віку, що у свою чергу, призводить до зростання можливостей подорожувати.

Демографічні фактори впливають на розвиток міжнародного туризму через показники зростання або скорочення населення, урбанізацію, зміну вікової структури населення.

Інноваційні фактори, пов'язані з розвитком науково-технічного прогресу, дозволяють упроваджувати інноваційні технології у сфері туризму, спрямовані на створення нового чи зміну наявного продукту, на удосконалення транспортних, готельних та інших послуг, освоєння нових ринків, упровадження передових інформаційних і телекомунікаційних технологій та сучасних форм організаційно-управлінської діяльності [1].

Висновки.

Вплив глобалізаційних процесів у сфері туризму визначається багатоаспектними процесами зростання мобільності населення, вдосконалення інформаційно-комунікаційних технологій, розширення міжнародної господарської співпраці, а це обумовлює зміну інституціональних основ управління та регулювання нею, що є передумовою структурних змін на ринку туристичних послуг.

Література:

1. Гуцол А. В. Інноваційні технології в туризмі: навч. посіб. Северодонецьк: ПП «Поліграф-Сервіс», 2015. 343 с.
2. Дулин І. С., Макар О. П., Мельник О. В. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток міжнародного туризму. *Молодий вчений*. 2018. № 10(62). С. 786–791.
3. Карпенко Ю. В. Сучасні тенденції глобалізації та регіоналізації відносин у сфері туризму. *Економічний вісник Донбасу* 2017. № 3(49). С. 49-62.
4. Литвин О. В. Міжнародний туризм: категорія та чинники розвитку. *Економічні горизонти*. 2022. № 1(19). С. 95–104.
5. Нікітенко К. С. Вплив глобалізації на міжнародну конкурентоспроможність туристичних підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. Вип. 16. С. 140-146.
6. Романова А. А. Управління розвитком туристичної сфери в умовах збройних конфліктів. *Modern economics*. 2018. № 9. С. 93–104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2018_9_14 (дата звернення: 02.04.2024).
7. Ціхановська В. М., Ковальчук С. Я. Світовий ринок туристичних послуг: забезпечення конкурентоспроможності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 13. С. 4–7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_13_3 (дата звернення: 02.04.2024).

References:

1. Hutsol A. V. (2015) Innovatsiini tekhnolohii v turyzmi. Severodonetsk: PP «Polihraf-Servis» [in Ukrainian].
2. Dulyan I. S., Makar O. P., Melnyk O. V. (2018) Vplyv hlobalizatsiinykh protsesiv na rozvytok mizhnarodnoho turyzmu [The impact of globalization processes on the development of

international tourism]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*. 10(62), 786–791. [in Ukrainian].

3 Karpenko Yu. V. (2017) Suchasni tendentsii hlobalizatsii ta rehionalizatsii vidnosyn u sferi turyzmu. [Current trends in globalization and regionalization of relations in the field of tourism] *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Bulletin of Donbass*. 3(49), 49-62. [in Ukrainian].

4. Lytvyn O. V. (2022) Mizhnarodnyi turyzm: katehoriia ta chynnyky rozvytku. [International tourism: category and factors of development] *Ekonomichni horyzonty Economic horizons*. 1(19), 95–104. [in Ukrainian].

5. Nikitenko K. S. (2023) Vplyv hlobalizatsii na mizhnarodnu konkurentospromozhnist turystychnykh pidpriemstv [The impact of globalization on the international competitiveness of tourism enterprises]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Serii: Ekonomika –Tavricheskyi scientific visnik. Series: Economics*. 16, 140-146. [in Ukrainian].

6. Romanova A. A. (2018) Upravlinnia rozvytkom turystychnoi sfery v umovakh zbroinykh konfliktiv [Management of the development of the tourism sector in conditions of armed conflict] *Modern economics*. 9, 93–104. [in Ukrainian].

7. Tsikhanovska V. M., Kovalchuk S. Ya. (2015) Svitovyi rynek turystychnykh posluh: zabezpechennia konkurentospromozhnosti [World market of tourist services: ensuring competitiveness.]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Ekonomika i menedzhment – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Economics and Management* 13, 4–7. [in Ukrainian].

Abstract. *The article considers the influence of globalization processes on the development of the tourism industry. In particular, the most significant factors of influence on the tourism sector are considered, among which globalization processes occupy one of the key positions in the development of tourism. The development of the world economy, at the present stage, is characterized by the dominance of the service sector both in the structure of national production of most countries of the world, and in the system of international economic relations. The influence of globalization processes is associated with the expansion of the contributions of the tourism sector to the country's balance of payments, the growth of the percentage of employment, the promotion of economic diversification, and the rational use of recreational resources. It is determined that all globalization factors should be combined into ecological, economic, cultural, social, demographic and innovative. They contribute to the creation of a competitive tourism product and maximum satisfaction of consumer needs. The influence of globalization processes on the development of the tourism industry is determined by the changes that occur in the global economy and the growing competition in the international market of tourism services. Globalization stimulates the growth of international relations, changing consumer opportunities and needs and increased competition between the subjects of tourism business in different countries. Tourism is closely related to development and scientific and technological progress, therefore it is a key stimulus for socio-economic progress. The development of the international market of services is one of the manifestations of globalization. It covers a significant sector of the world economy. Under the influence of the deployment of integration and globalization processes occurring in the modern world economy, this trend has become characteristic of most countries of the world. As practice shows, the service sector is one of the most important and fast-growing components of the world economy.*

Keywords. *tourism industry, tourism sector, globalization processes, consequences of globalization, globalization.*

Стаття відправлена: 10.05.2024 р.

© Литвин О. В.